

Bijlage II

Begrippenlijst

bij het toezichtsrapport over het verwerven van door derden op internet aangeboden bulkdatasets door de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 55

28 december 2017

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

CTIVD nr. 55

BIJLAGE II: BEGRIPPENLIJST

Bij het toezichtsrapport over het verwerven van door derden op internet aangeboden bulkdatasets door de AIVD en de MIVD

Agent	Een persoon die gericht door de AIVD of de MIVD (de diensten) wordt ingezet om gegevens te verzamelen (artikel 21 Wiv 2002 en artikel 41 Wiv 2017). Een agent werkt onder aansturing en supervisie van de diensten.
Algoritme	Een geautomatiseerde reeks stappen die inputdata in outputdata omzet.
Applicatie	Een computerprogramma waarmee bepaalde taken uitgevoerd kunnen worden (bijvoorbeeld Microsoft Word, waarmee tekst verwerkt kan worden). De diensten maken gebruik van applicaties voor bijvoorbeeld de opslag, ontsluiting en analyse van gegevens.
Autorisatie	Door een bevoegd gezag verkregen toestemming voor het verrichten van een bepaalde handeling, met inbegrip van de wijze waarop dit in geautomatiseerde systemen is geregeld.
Bewerker (AIVD)	De bewerker is de dienstmedewerker die onder meer nieuwe gegevens beoordeelt en op basis daarvan de aanzet doet voor inlichtingenproducten, de koers van het team en de eventuele inzet van bevoegdheden. Bij de MIVD kan deze taak zijn belegd bij een analist.
Bijzondere bevoegdheid	Een bevoegdheid van de dienst die een specifieke inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt. De toepassing van een bijzondere bevoegdheid heeft veelal een geheim karakter. De bijzondere bevoegdheden en de voorwaarden waaronder deze mogen worden toegepast zijn neergelegd in de artikelen 20 t/m 30 van de Wiv 2002 en artikelen 40 t/m 58 van de Wiv 2017 (bijvoorbeeld tappen of de inzet van een agent).
Bulk	Grote hoeveelheid gegevens.
Compartmentering	Het in de praktijk brengen van het need-to-knowbeginsel uit artikel 35 Wiv 2002 en artikel 61 Wiv 2017, in de zin dat binnen de AIVD of de MIVD ervoor wordt zorg gedragen dat informatie alleen aan medewerkers verstrekt wordt voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de aan hen opgedragen taken.

Cyber	Verzamelnaam voor verschillende activiteiten die te maken hebben met computernetwerken en datastromen.
Dark web	Deel van het internet, waarvan de IP-adressen van de servers en computers verborgen zijn. Een voorbeeld betreft de websites en diensten die slechts via het anonimiseringsprogramma Tor toegankelijk zijn.
Dataminimalisatie	Het niet (langer) verwerken van meer gegevens dan strikt noodzakelijk.
Derde	Personen of organisaties die zelf niet een target zijn en waartegen geen bijzondere bevoegdheden worden ingezet. Deze derden kunnen wel in een onderzoek van de AIVD of de MIVD betrokken raken, bijvoorbeeld doordat de gegevens van derden een logisch en onlosmakelijk onderdeel vormen van de door de diensten te verwerven of verworven gegevensbestanden (zie ook artikel 19, vijfde lid, van de Wiv 2017).
Directeur (AIVD)	Functionaris binnen de AIVD die hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur-generaal, <i>directeur</i> , unithoofd, teamhoofd.
Directeur (MIVD)	Functionaris die de leiding heeft over de MIVD. Binnen de MIVD is de directeur hiërarchisch als volgt ingebed in de organisatie: <i>directeur</i> , afdelingshoofd, bureauhoofd, sectiehoofd.
Directeur-Generaal (AIVD)	Functionaris die de leiding heeft over de AIVD, ook wel het hoofd genoemd. Binnen de AIVD is de directeur-generaal hiërarchisch als volgt ingebed in de organisatie: <i>directeur-generaal</i> , directeur, unithoofd, teamhoofd.
E-mailadres	E-mail is elektronisch postverkeer. Een e-mailgebruiker gebruikt een account met een daaraan gekoppeld e-mailadres om e-mails te verzenden en te ontvangen. Een e-mailaccount kan aangevraagd worden bij een Internet Service Provider (bijvoorbeeld KPN) of een andere aanbieder van e-maildiensten (bijvoorbeeld Outlook mail of Gmail).
Functie- en/of taakscheiding	Betreft een bijzondere vorm van compartimentering, waarbij de functie en/of taak bepalend is voor de toegang tot gegevens. Het betreft het bij uitzondering van anderen kennis kunnen nemen van bepaalde gegevens op basis van de taken die aan de functie van deze medewerker zijn toebedeeld.
Geëvalueerde gegevens	Gegevens die op relevantie zijn beoordeeld.
Gegevensverwerking (verwerking van gegevens)	Elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot gegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding, of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens (artikel 1 sub f Wiv 2002 en artikel 1 sub f Wiv 2017).
Gegevensverwerkings-verantwoordelijke	De natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of tezamen met anderen, het doel van en de middelen voor de gegevensverwerking vaststelt.

Hacken	Het binnendringen in een geautomatiseerd werk.
Informant	Een persoon of instantie tot wie de dienst zich kan wenden om gegevens te verzamelen (artikel 17 Wiv 2002 en artikel 39 Wiv 2017). Een informant wordt niet aangestuurd en wordt geacht vanuit zijn gebruikelijk activiteiten informatie te kunnen verstrekken.
Inlichtingentaak	Het doen van onderzoek naar andere landen (zie artikel 6 lid 2, aanhef en sub d en artikel 8 lid 2 sub d Wiv 2017) en het potentieel en de strijdkrachten van andere mogendheden (artikel 7 lid 2, aanhef en sub a en sub e Wiv 2002 en artikel 10 lid 2 sub a en e Wiv 2017).
IP-adres	Iedere afzonderlijke computer die via IP met andere computers communiceert, heeft een uniek adres, het IP-adres. Het IP-adres identificeert de aansluiting van de computer met het internet, vergelijkbaar met een telefoonnummer.
JSCU	Joint Sigint Cyber Unit, gezamenlijke eenheid van de AIVD en de MIVD die zich bezighoudt met de verwerking van gegevens op het gebied van sigint en cyber.
Loggegevens	Gegevens waarin handelingen van medewerkers van de diensten of het gedrag van informatiesystemen geautomatiseerd en integraal worden vastgelegd, zodat een reconstructie van de gang van zaken mogelijk is.
Model	Schematische weergave van de werkelijkheid. Het gaat vaak om doorwerkingen van een wiskundig-logisch systeem. Dit kan een formeel (bijv. wiskundige vergelijking, diagram of tabel) als ook een informeel (een beschrijving in woorden) model zijn.
Ontsluiting	Het toegankelijk of doorzoekbaar maken van gegevens.
Ongeëvalueerde gegevens	Alle gegevens – zowel metagegevens als inhoudelijke gegevens en zowel gericht als ongericht verworven gegevens – die nog niet zijn beoordeeld op relevantie voor de taakuitvoering.
Ongericht	Als niet van tevoren kan worden aangegeven op welke persoon, organisatie of technisch kenmerk de gegevensverwerving gericht is.
Onrechtmatig	Bij het oordeel onrechtmatig is sprake van strijdigheid met wet- of regelgeving. Deze regelgeving bestaat uit de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, jurisprudentie, door de ministers naar aanleiding van eerdere toezichtsrapporten overgenomen aanbevelingen en het vastgestelde interne beleid. Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de aard van de belangen waarop een inbreuk wordt gemaakt.
Open bron	Een één ieder toegankelijke informatiebron die zonder meer kan worden geraadpleegd en waarvoor geen drempels bestaan. Een bron is “open”, wanneer de verspreider (het medium) de informatie publiekelijk toegankelijk heeft gemaakt. Het maakt hierbij niet uit of moet worden ingelogd of dat voor informatie moet worden betaald. Als de verspreider het iedereen toestaat te betalen of een inlogaccount aan te maken, is de bron publiekelijk toegankelijk.

Operationeel proces	Het combineren van verworven gegevens met andere (reeds beschikbare) gegevens waarna de gegevens worden geduid en geanalyseerd om rapportages op te stellen die desgewenst aan de verantwoordelijke instanties kunnen worden verstrekt.
Need-to-know	Beperken van toegang tot (veelal gevoelige) gegevens op basis van noodzakelijkheid van het kennisnemen van deze informatie in de uitvoering van (opgedragen) taken en/of verantwoordelijkheden.
Relevant	Gegevens die beoordeeld zijn voor het doel waarvoor ze zijn verworven en waarvan feitelijk is vastgesteld dat ze van waarde zijn voor de taakuitvoering van de diensten.
Signals intelligence (sigint)	Inlichtingen die verzameld worden uit opgevangen elektronische signalen.
Taakuitvoering	De uitvoering van de taken zoals die zijn omschreven in artikel 6 lid 2 Wiv 2002 en artikel 8 lid 2 Wiv 2017 (AIVD) en artikel 7 lid 2 Wiv 2002 en artikel 10 lid 2 Wiv 2017 (MIVD).
Target	Een persoon of organisatie waar de AIVD en MIVD onderzoek naar verricht (artikel 13 Wiv 2002 en artikel 19 Wiv 2017). Dit wordt ook wel een onderzoekssubject genoemd.
Teamhoofd (AIVD)	Functionaris binnen de AIVD die hiërarchisch als volgt is ingebed in de organisatie: directeur-generaal, directeur, unithoofd, <i>teamhoofd</i> .
Veiligheidsstaak	Taak gericht op het onderkennen van dreigingen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de veiligheid of andere gewichtige belangen van de staat (artikel 6 lid 2 sub a Wiv 2002 en artikel 8 lid 2 sub a Wiv 2017), of voor de veiligheid en de paraatheid van de krijgsmacht (artikel 7 lid 2 sub c onderdeel Wiv 2002 en artikel 10 lid 2 sub c onderdeel 1 Wiv 2017).
Vernietigen	Na vernietiging zijn de desbetreffende gegevens definitief en onomkeerbaar uit de systemen en/of de gegevensdragers waarop ze zijn vastgelegd verdwenen. Dat wil zeggen dat deze gegevens in tegenstelling tot verwijderde gegevens nimmer meer kunnen worden gebruikt voor enig onderzoek.
Verwijderen	Het ontoegankelijk maken van gegevens voor een of meerdere personen. Daar waar het proces van vernietigen onomkeerbaar is, is dit bij verwijderen niet het geval.
Webforum	Digitale publieke discussiepagina's op het internet. Op sommige forums dienen bezoekers zich aan te melden om toegang te krijgen. Via deze pagina's kunnen de bezoekers veelal ook onderling berichten uitwisselen.
Werkwijze	Het schriftelijke beleid van de diensten en/of de werkwijze die in de praktijk wordt gehanteerd.
Wiv 2002	Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002. Deze wet geldt ten tijde van het onderzoek door de CTIVD.

Wiv 2017

Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017, Staatsblad 2017, 317. De wet is in oktober 2016 bij de Tweede Kamer is ingediend en op 14 februari 2017 door de Tweede Kamer en op 11 juli 2017 door de Eerste Kamer is aangenomen. De Wiv 2017 treedt waarschijnlijk in 2018 in werking.

Zorgplicht

Wettelijke plicht tot het door AIVD en MIVD zelf nemen van verantwoordelijkheid voor het nader opstellen, uitvoeren en/of handhaven van regels binnen de kaders van wet- en regelgeving, zoals onder meer bedoeld in artikel 24 van de Wiv 2017.

Tijdelijk adres:
Frederikkazerne, gebouw 35
Van Alkemadelaan 786 | 2597 Den Haag
Postbus 90701 | 2509 LS Den Haag

T 070 315 58 20 | **F** 070 381 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl